

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ
КАФЕДРА ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

КВАЛІФІКАЦІЙНА **РОБОТА БАКАЛАВРА**

НА ТЕМУ:

**"Розробка та шляхи реалізації міжнародного інвестиційного проекту
"Виробництво меду у Туреччині".**

Виконав: здобувач IV курсу,
Групи МЕВ – 17зс.
Спеціальності 292 Міжнародні
економічні відносини
Резниченко М.І.

прізвище, ініціали

Керівник: Задоя Анатолій
Александрович доктор економічних
наук, професор,

прізвище, ініціали, науковий ступінь, вчене звання

Дніпро
2021

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

КАФЕДРА ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Освітній ступінь БАКАЛАВРА

ОПП з міжнародних економічних відносин

Спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини

Затверджую:

Зав. кафедри _____

Задоє А.О., докт. екон. наук, професор

(підпис, прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

“ ____ ” _____ 2021 р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу здобувачу
Резниченко Маргарити Іллівни

1. Тема роботи: ***Розробка та шляхи реалізації міжнародного інвестиційного проекту "Виробництво меду у Туреччині".***

2. Керівник роботи: ***Задоє А.О. , доктор економічних наук, професор***

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом від “ ____ ” _____ 20__ р., № _____

3. Термін здачі здобувачем закінченої роботи: ***1 червня 2021 р.***

4. Цільова установка та вихідні дані до роботи: ***проаналізувати економічний розвиток Туреччини, стан її зовнішньоекономічної діяльності, оцінити інвестиційний клімат та розробити міжнародний інвестиційний проект для реалізації його у Туреччині.***

5. Зміст роботи (перелік питань, які належить розробити):

- ***проаналізувати розвиток економіки Туреччині;***
- ***визначити основні принципи оподаткування та методи боротьби з корупцією;***
- ***надати оцінку інвестиційного клімату Туреччині та ступені його привабливості для українських інвесторів;***
- ***проаналізувати динаміку експортно-імпорتنих операцій в Туреччині;***
- ***провести розрахунки фінансових показників та проаналізувати основні підходи до оподаткування;***
- ***визначити загальні витрати, доходи торгової точки, термін окупності власного капіталу.***

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали, посада)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Розділ 1	Задоя А.О.	1.03.21	
Розділ 2	Задоя А.О.	1.03.21	
Розділ 3	Задоя А.О.	1.03.21	

7. Дата видачі завдання 1 березня 2021 р.

8. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично
1	Виконання першого розділу	До 01.04.2021	
8	Виконання другого розділу	До 25.04.2021	
9	Виконання третього розділу	До 25.05.2021	
10	Оформлення висновків і рекомендацій	До 1.06.2021	
11	Написання реферату іноземною мовою (для тих, хто захищає диплом іноземною мовою)	До 1.06.2021	
12	Оформлення роботи, одержання відзиву	До 1.06.2021	
13	Попередній захист кваліфікаційної роботи	До 15.06.2021	
14	Захист кваліфікаційної роботи	22-25.06 2021	

Здобувач _____ Резниченко М.І.

підпис прізвище, ініціали

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Задоя А.О.

підпис прізвище, ініціали

АНОТАЦІЯ

Резниченко М.І. Розробка та шляхи реалізації міжнародного інвестиційного проекту "Виробництво меду у Туреччині".

Робота полягає в дослідженні сучасного стану ринку та економіки, можливостей для інвестиційної діяльності, аналіз конкурентів та доцільності ведення роботи у Туреччині. За останні 10 років Туреччина показує стрімке зростання економіки, покращення умов праці, збільшення середньої заробітної плати. Її закони дають можливості для інвестування як для громадян цієї країни, так і для людей, що живуть в інших країнах.

У роботі розроблено міжнародний інвестиційний проект виробництво меду в найбільшому місті Туреччини Бурси за рахунок власних коштів інвестора з України. Розраховані очікувані прибутки та витрати, необхідна кількість стартового капіталу. Усе це дає змогу оцінити привабливість даного проекту.

Ключові слова: інвестиційний клімат Туреччини, термін окупності інвестиційного проекту, податки у Туреччині, чистий прибуток проекту.

Summery

The work consists in researching the current state of the market and the economy, investment opportunities, competitor analysis and feasibility conducting work in Turkey. Over the past 10 years, Turkey has shown rapid economic growth, improved working conditions, an increase in the average wages. Its laws provide investment opportunities for both citizens of this country, and for people living in other countries. The work has developed an international investment project for the production of honey in Bursa, the largest city in Turkey, at the expense of the investor's own funds with Ukraine. Calculated the expected profits and costs, the required amount start-up capital. All this makes it possible to assess the attractiveness of this project.

Keywords: investment climate in Turkey, payback period investment project, taxes in Turkey, the net profit of the project.

ЗМІСТ

ВСТУП	
РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІКА ТУРЕЧЧИНИ: СУЧАСНИЙ СТАН, ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТА ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ	
1.1 Аналіз економічного розвитку Туреччини	
1.2 Загальна характеристика структури економіки Туреччини	
1.3. Галузі, які своїм швидким розвитком, досить успішно підняли і закріпили економіку Туреччини на перспективному рівні.	
РОЗДІЛ 2. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТУРЕЧЧИНИ: МІЖНАРОДНИЙ РУХ ТОВАРІВ ТА КАПІТАЛУ	
2.1. Аналіз динаміки експортно-імпортних операцій в Туреччині	
2.2. Оцінка інвестиційного клімату Туреччини та ступені його привабливості для українських інвесторів	
2.3 Участь Туреччини у міжнародній інвестиційній діяльності.	
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА МІЖНАРОДНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ ЩОДО ВИРОБНИЦТВА МЕДУ У ТУРЕЧЧИНІ	
3.1 Аналіз актуальності виробництва меду у Туреччині	
3.2 Основні етапи розробки проекту: розрахунки фінансових показників та підходи до оподаткування та аналіз загальних витрат та доходів торгової точки, розрахунок терміну окупності власного капіталу.	
ВИСНОВКИ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	

ВСТУП

Всі ми знаємо, що наше життя і наш світ тримаються і розвиваються на одному з найважливіших аспектів, такому як економічні відносини. Однак раніше ми не надавали цьому ніякого значення, у нас в думках навіть не було такого терміна, як ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ. Ми просто намагалися шукати якісь - то можливості, щоб задовольняти свої потреби. І через деякий час люди таки знайшли таку можливість задоволення своїх потреб, яку в свою чергу вони назвали одним простим способом - ОБМІН. Люди обмінювалися один з одним всім чим хотіли і всім, що їм безпосередньо було необхідно для задоволення своїх потреб. Час минав і через місяці, роки, тисячоліття наш світ став сучасним, розвиненим, просунутим, але не дивлячись на це люди продовжують використовувати спосіб з обміном. Правда, і цей спосіб кардинально змінився. По-перше, люди стали обмінювати все, що їм було необхідно для задоволення своїх потреб на гроші, тобто купувати за гроші. По-друге, саме такий спосіб як обмін тепер використовується не тільки серед звичайних людей, а й серед міст та країн. І по-третє, спосіб з обміном досяг такого розвитку, що йому дали іншу більш офіційну назву: ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ.

Я думаю, що завдяки обміну або вже правильніше сказати завдяки економічним відносинам у кожній країні почалася формуватися своя індивідуальна економічна система завдяки, якій кожна країна може ще більше розвиватися. Всім добре відомо, що в економіці існує одне просте, але у свою чергу дуже важливе правило, яке заключається ось в чому: чим інтенсивніше дана країна розвинена або розвивається, тим більше інвесторів до себе вона приманює. Обов'язково перед тим, як інвестувати свої гроші в будь-який проект іншої, іноземної країни необхідно бути впевненим, що інвестування в певну країну має сенс, бізнес там буде виправдовувати себе і принесе певні плоди. Інвестування в закордон - гра, де необхідно чітко продумувати кожен свій крок.

Мета даної роботи – розробити міжнародний інвестиційний проект та визначити шляхи його реалізації у Туреччині. Для досягнення поставленої мети передбачено вирішення таких завдань:

- проаналізувати розвиток економіки Туреччини;
- надати оцінку інвестиційного клімату Туреччині та ступені його привабливості для українських інвесторів;
- проаналізувати динаміку експортно-імпортних операцій в Туреччині;
- провести розрахунки фінансових показників та проаналізувати основні підходи до оподаткування;
- визначити загальні витрати, доходи торгової точки, термін окупності власного капіталу.

Об'єктом дослідження є міжнародний інвестиційний проект виробництва меду у Туреччині. Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні положення щодо розробки міжнародного інвестиційного проекту та пошук шляхів його реалізації у Туреччині.

Завдання роботи: установити доцільність виробництва меду в Туреччині, знайти та проаналізувати конкурентів на ринку, виявити цільову аудиторію, визначитись з ціноутворенням товарів.

Предмет роботи: дослідження відбуваються завдяки відкритим джерелам в Інтернеті, книгах, журналах та на основі власних спостережень. Методи: застосування власних теоретичних та практичних знань, поглиблене вивчення можливих джерел.

РОЗДІЛ 1.

ЕКОНОМІКА ТУРЕЧЧИНИ: СУЧАСНИЙ СТАН, ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТА ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ

1.1 Аналіз економічного розвитку в Туреччині.

Турецька Республіка займає стратегічно важливу позицію на світовій мапі, розташувавшись на стику Середнього і Близького Сходу, Балкан та Закавказзя. Загальна площа держави становить 783 577 квадратних кілометрів. З них 97% знаходиться на території Азії і 3% - в Європі. На півдні країна омивається Середземним морем, на заході - Егейським, на півночі - Чорним. Останні два відокремлює один від одного водна система, в яку входять, протоку Дарданелли і Босфор, Мармурове море. Сусідами Туреччини є: на півночі Болгарія, а на заході сусидить з Грецією, на півночі широким фронтом звернена до Чорного моря і межує з Грузією і далі на схід з Вірменією, на дуже малому протязі з Азербайджаном, з Іраном, а на півдні з Іраком і Сирією. З Росією і Україною Туреччина межує тільки на невеликій ділянці морської території. Населення країни становить 63 млн. осіб. Швидке зростання населення залишається важливою проблемою країни. Щільність населення - 81 особа на 1 кв. км. Міське населення - 65%, сільське - 35%. Площа - 779 452 кв. км. Державна мова - турецька. Основна релігія - іслам. Грошова одиниця: турецька ліра. Турецька Республіка є унітарною державою зі змішаною формою правління (тут присутні елементи і парламентської, і президентської республіки). Туреччина увійшла в зону рецесії вперше за останнє десятиліття. Після вражаючого зростання в період з 2010 по 2017 рр., країна зіткнулася з падінням національної валюти і скороченням економіки протягом двох кварталів поспіль. До цього турецька економіка демонструвала стабільне зростання. Однак цей період завершився в середині 2018 р., коли сталася валютна криза. Торгова війна з США спровокувала різке падіння курсу валюти Туреччини. Ліра впала в ціні по відношенню до долара на 28%, що зробило імпорт дорожче на третину. Це спонукало центральний банк підвищити

процентну ставку. На сьогодні вона становить рекордні для Туреччини 24%. У результаті постраждали продажі автомобілів і житла, а також промислові підприємства. Крім того, збулися інфляційні ризики. У жовтні інфляція досягла 25,2%, що стало найвищим рівнем за останні 15 років. Витрати домогосподарств на кінцеве споживання в цілому по року збільшилися на 1,1%, проте в четвертому кварталі вони скоротилися на 8,9%. В цілому за рік економічне зростання склало 2,6% - найповільніший темп з 2009 р. Для порівняння, у 2017 р. економіка виросла на 7,4%. У 2009 р. Туреччина зіткнулася з рецесією. Тоді її ВВП падав протягом року на тлі глобальної кризи - з другого кварталу 2008 р. до першого кварталу 2009 р.

З 2010 по 2017 рр. турецька економіка росла безпрецедентними темпами. ВВП країни збільшився з \$ 273 млрд до \$ 851 млрд, що зробило Туреччину однією з найбільших економік світу - 13 місце в світі по ВВП за паритетом купівельної спроможності. Економічне зростання в Туреччині відновиться у 2020 р. і досягне трьох відсотків. Даної думки дотримується представники Світового банку. Хоча, на їхню думку, показники ВВП Туреччини повинні були стати значно негативними. Однак показники виявилися набагато кращими – мало місце нульове зростання. Всупереч очікуванням, уряд Туреччини також не пішов на посилення економічного курсу. В результаті економіка почала відновлюватися. Протягом 1970-2018 рр. ВВП Туреччини в поточних цінах зріс на 746.3 млрд. дол. (у 30.8 разів) до 771.4 млрд. дол. Зміна відбулася на 33.8 млрд. дол. завдяки зростанню чисельності населення на 47.1 млн., а також на 712.5 млрд. дол. завдяки зростанню ВВП на душу населення на 8 698.0 доларів.

Середньорічний приріст ВВП Туреччини склав 15,5 млрд. дол., або 7.4%. Середньорічний приріст ВВП Туреччини у постійних цінах був на рівні 4.5%. Частка у світі збільшилася на 0,17%. Частка в Азії знизилася на 2.4%. Мінімум ВВП був в 1971 р. (23.6 млрд. дол.). Максимум ВВП був у 2013 р. (950.6 млрд. Дол.). Протягом 1970-2018 рр. ВВП на душу населення у Туреччині підвищився на 8 698.0 доларів (в 13.1 разів) до 9 416.0 доларів. Середньорічний

приріст ВВП на душу населення в поточних цінах склав 181,2 доларів або 5.5%. ВВП Туреччини в 1970 р. склав 25.0 млрд. дол., займав 21-е місце в світі. ВВП на душу населення у Туреччині в 1970 р. становив 718.0 доларів, займав 72-е місце. ВВП на душу населення в Туреччині у 2018 р. становив 9 416.0 доларів, займав 87-е місце у світі. При показнику ВВП на душу населення на такому ж рівні, як ВВП на душу населення в США (62 981.0 доларів), ВВП Туреччини був би 5 159.4 млрд. дол., що у 6,7 разів більше фактичного рівня.

Однак не дивлячись на це до кінця минулого року економіка Туреччини скотилася в технічну рецесію, а за 12 місяців вона зросла лише на 2,6%, при тому, що рік тому уряд чекав зростання ВВП на 3,8%. Уповільнення особливо впадає в очі на тлі стійкого розвитку за останні сім років: у 2010 році ВВП країни виріс на 8,5%, в 2011-му - на 11,1%, в 2012-му - на 4,8%, в 2013 -м - на 8,5%, в 2014-му - на 5,2%, в 2015м - на 6,1%, в 2016-м - на 3,2% і в 2017-му - на 7,4% . [і] Такий тренд перетворив Туреччину в одну з найбільших економік, що розвиваються, вивівши її на 17 місце в світі за розміром номінального ВВП і на 13 місце - за величиною ВВП за паритетом купівельної спроможності [16].

1.2 Загальна характеристика структури економіки Туреччини

Якщо ж говорити про економіку Туреччини, то можна сказати, що економіка в цій країні одна з таких, яка розвивається найшвидше у світі. Багатогалузева економіка, вигідне географічне положення, молода і дешева робоча сила, приплив зарубіжних інвестицій зробили економіку Туреччини однією з найсильніших у світі. Міжнародний валютний фонд характеризує економіку цієї країни як таку, що розвивається. За даними ЦРУ економіка Туреччини значиться у списку розвинених країн. Країна знаходиться на 17 місці за розміром номінального ВВП і на 13 місці у світі за величиною валового внутрішнього продукту, розрахованого за паритетом купівельної спроможності.

Туреччина один зі світових лідерів з виробництва сільськогосподарської продукції, текстилю, автомобілів і запчастин, морських суден, будівельних

матеріалів і побутової техніки. Туреччина є одним з найголовніших експортерів продукції сільського господарства і видобувної промисловості. Туреччина має значну залежність від іноземних монополій. За своїм розвитком є аграрно-промисловою країною. Зовнішніми партнерами Туреччини є ФРН, США, Великобританія, Франція.

Економіка Туреччини у 1980-х рр. зазнала реформ і в даний час характеризується значною часткою приватного сектора і переважанням ринкових відносин. Уряд Тайіпа Ердогана продовжує курс на лібералізацію економіки, приватизуючи державні концерни і відкриваючи доступ на внутрішній ринок для іноземних інвесторів.

Частка промисловості в економіці країни становить близько 28 %, сільського господарства — 15 %, будівництва — 6%, послуг — 51%. У загальному обсязі промислового виробництва найбільшу вагу має обробна промисловість (84 %, включаючи будівництво). Галузева структура економіки Туреччини подана на рис. 1.1.

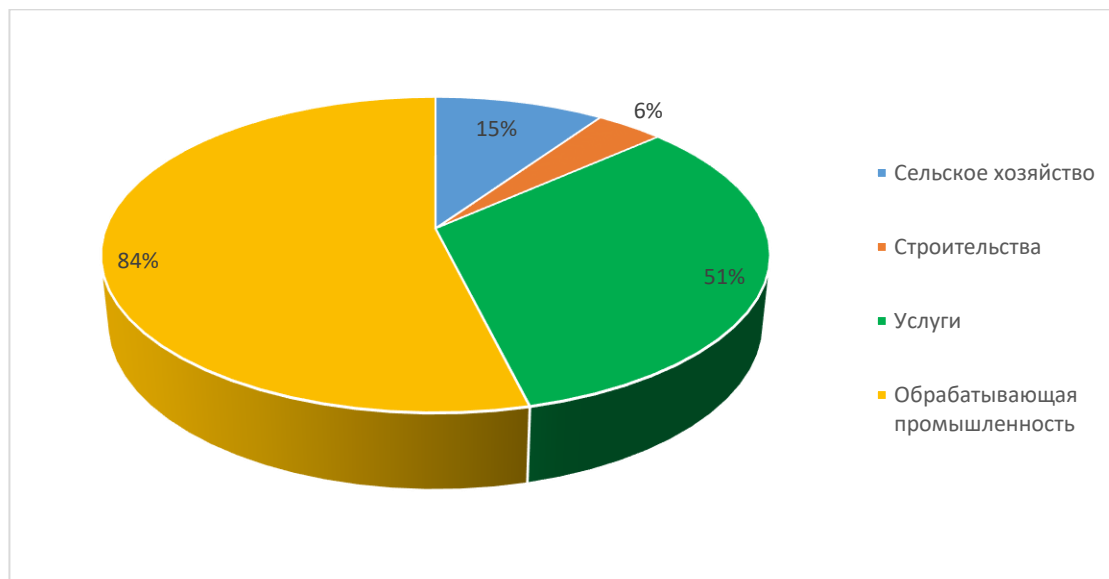

Рис.1.1. Галузева структура економіки Туреччини

<https://www.vesti.ru/doc.html?id=3256047>

Фахівці розходяться в оцінці перспектив турецької економіки: прогнози варіюються від невеликого зростання до подальшого падіння. Зокрема, за інформацією Frankfurter Allgemeine Zeitung, «Економісти очікують, що охолодження продовжиться. ОЕСР ще більше скоротила прогноз економічного зростання (Туреччини - А.І.) на 2019 рік - до мінус 1,8 відсотка». [V] Поки тренд саме такий: промислове виробництво, наприклад, в січні 2019 року впало на 7.3% у порівнянні з січнем року минулого. До хронічних хвороб турецької економіки слід віднести дефіцит платіжного балансу, який уряд традиційно намагається компенсувати зовнішніми позиками і залученням іноземних інвестицій - саме ці кошти насамперед забезпечували економічне зростання в минулі роки. Тепер, схоже, це джерело пересихає - у всьому світі зростає настороженість інвесторів до ринків, що розвиваються. Положення Туреччини посилюється невпевненістю іноземного капіталу в незалежності ЦБ, в непередбачуваності політики і в адекватності економічного курсу країни (перш за все це стосується прихильності амбітним проектам з сумнівною економічною доцільністю). Однак незважаючи на всі зусилля Туреччини зробити свою економіку перспективною оцінюючи економічний потенціал країни, необхідно враховувати той факт, що Туреччина все ще не є повноправним членом ЄС. На думку Єврокомісії, тут ще не побудовані ринкові відносини, що відповідають європейським стандартам. Якщо бути чесним, то Туреччина і сама особливо не прагнути до виконання встановлених Євросоюзом критеріїв і розвивається у виключно власному темпі. Ключова роль у всій економічній системі відведена Центральному банку Туреччини. Основна його функція-регулювання питань, що стосуються валютного ринку, підтримання стабільної цінової політики та економічного розвитку держави. Центральний банк здійснює емісію грошових знаків, є "останньою інстанцією" в питаннях кредитування і володіє повноваженнями запитувати будь-яку інформацію в інших фінансових установ контролювати їх діяльність.

1.3. Галузі, які своїм швидким розвитком, досить успішно підняли і закріпили економіку Туреччини на перспективному рівні.

Що ж стосується стану ринку праці в Туреччині, то тут я вважаю можна відзначити значні плюси, така як ринок праці в Туреччині значно зростає, а також ростуть і доходи з нього ось наприклад, У сільському господарстві Туреччини зайнято близько 25% працездатного населення, воно дає 9% ВВП. Торговий баланс з продовольства позитивний: на \$ 10,7 млрд імпорту припадає \$ 15,2 млрд експорту (дані за 2012 рік). Вирощують 27% земель, запаси прісної води становлять 213,6 кубічних км. Частка промисловості неухильно росла з 17% в 1960 році до 35% в 1999, після цього почала поступово знижуватися. Зростання в значній мірі пояснюється переміщенням виробництва з Європи та Північної Америки в країни, що розвиваються з дешевою робочою силою (якою була і частково продовжує бути Туреччина). Добиваюча промисловість принесла в 2013 році дохід в \$ 12,8 млрд Оскільки Туреччина знаходиться в зоні тектонічного розлому, що тягнеться від Гімалаїв до Піреней, її надра досить багаті рудами металів. Запаси золота невеликі, 700 тонн (видобуток 29 тонн в 2012 році). Видобуток алюмінію не покриває потреби. Споживання нафти становить 31,5 млн тонн (2012 рік), при цьому власний видобуток - всього 2,3 млн тонн; імпорт здійснюється в основному з Росії та Ірану. Видобуток природного газу покриває 2% потреби, решта також імпортується. Туреччина має велике значення в транзиті газу в Європу. Видобуток вугілля в 2011 році склала 75,9 млн тонн, ще 26,3 млн тонн імпортується. Автомобільна промисловість почала розвиватися в 60-х роках ХХ століття. В даний час в ній зайняті 400 тис. Чоловік, на неї припадає 16% експорту. Виробництво автомобілів зросло з 374 тисяч у 2002 році до 1 125 534 в 2013 році. Туреччина займає 16-е місце в світі по виробництву автомобілів, і найбільший виробник легкових автомобілів в Європі. У 2013 році було експортовано 828 тис. Автомобілів в такі країни як Німеччина, Франція, Італія, Великобританія, Румунія і США. У Туреччині розташовано 13 автозаводів, на них виробляють або збирають автомобілі Renault (310 000

машин), Ford (265 000 машин), FIAT (255 000 машин), Hyundai (100 000 машин), Toyota (70 000 машин), Honda (15 000 машин), Opel, Daimler, Isuzu і MAN. Крім того, в Туреччині виготовляються і автобуси місцевих марок, таких як BMC, Temsa і Otokar. Туреччина займає третє місце в Європі (після Німеччини та Італії) з виробництва пластмаси (7,2 млн тонн, \$ 30 млрд), шосте місце в Європі з виробництва фарб. За потреби в добривах займає десяте місце в світі. Експорт хімічної продукції в 2013 році склав \$ 17,5 млрд, основні споживачі: Єгипет, Ірак і Німеччина. На сектор електроніки доводиться 2% ВВП. Товарів проводиться на \$ 12,4 млрд (2012 рік). Імпортується електроніки на \$ 16,1 млрд, експортується на \$ 6,8 млрд, при цьому ввезення знижується (на 3,7% в рік), а вивезення зростає (на 5,2% в рік). Основні галузі: споживча електроніка (34,8%), телекомунікаційне обладнання (19%), професійне обладнання (17%), комп'ютерна техніка (15%), електроніка оборонного призначення (9%). Головним експортним товаром цієї галузі є телевізори (у 2012 році було випущено 11,6 млн телевізорів, 87% з них пішли на експорт, переважно до країн Євросоюзу). Також експортуються холодильники, посудомийні і пральні машини, мікрохвильові печі. Частка Туреччини на світовому ринку кондиціонерів складає 1,8% (від \$ 85 млрд). Найбільші компанії в цьому секторі: Vestel, Arçelik, Karel, Beko. З Туреччиною найбільш часто асоціюється текстильна промисловість, проте вже з 80-х років її частка в структурі економіки неухильно знижується, хоча залишається високим відсоток зайнятих у ній людей. У 2007 році її оборот склав близько \$ 30 млрд, обсяг експорту - \$ 24 млрд (в 2009 - \$ 19,3 млрд). Присутність іноземного капіталу в цій галузі незначно, переважають малі та середні підприємства. З Туреччиною найбільш часто асоціюється текстильна промисловість, проте вже з 80-х років її частка в структурі економіки неухильно знижується, хоча залишається високим відсоток зайнятих у ній людей. У 2007 році її оборот склав близько \$ 30 млрд, обсяг експорту - \$ 24 млрд (в 2009 - \$ 19,3 млрд). Присутність іноземного капіталу в цій галузі незначно, переважають малі та середні підприємства. Енергетика є ключовою галуззю економіки Туреччини,

від стану якої залежить подальший економічний розвиток всієї країни. У 1980-2008 рр. в турецькій енергетиці відбулися докорінні зміни, пов'язані з переорієнтацією її з гідроенергетики і нафти на природний газ. У 1980 році на основі гідроресурсів було вироблено 48,8% енергії, а на нафти - 25,1% енергії, то в 2008 році ці показники склали 17,0% і 9,1% відповідно. Зате частка енергії виробленої на основі природного газу в 1997-2008 роках зросла з 21,4% до 43,1%. У 2000-х роках енергетичний сектор пройшов етапи зростання споживання і виробництва, лібералізації, приватизації та приватних інвестицій, що значно підвищило його конкурентоспроможність (особливо після приватизації дистриб'юторських і частково гідротеплових виробничих активів). Встановлені потужності електростанцій зросли з 23,3 ГВт в 1998 році до 44,8 ГВт в 2009 році (34% потужностей доводилося на газові електростанції, 33% - на гідроелектростанції, 24% - на вугільні електростанції). У 2008 році споживання енергії досягло 102 млн т в нафтовому еквіваленті або 1420 кг на душу населення (періоди спадів споживання енергії припали на періоди економічних криз 2000-2001 і 2008-2009 років). У 2010 році Туреччина зробила 201,2 млрд кВт·ч електроенергії, зайнявши за цим показником 22 місце в світі, і експортувала понад 1,9 млрд кВт·ч (41-е місце в світі). У 2012 році виробництво електроенергії в країні досягло 239 млрд кВт·ч (596 кВт-годин на душу населення; в середньому по Євросоюзу - 1786 кВт-год), встановлені потужності електростанцій склали 57 ГВт (близько 44% потужностей доводилося на газові електростанції, 35 % - на гідроелектростанції). 36% електроенергії дає природний газ, 35% гідроелектростанції, 23% вугілля, 2% нафту і 5% поновлювані джерела. В кінці 2010-х планується почати, за допомогою Росії, будівництво атомних електростанцій. Найбільшими виробниками електроенергії є компанії Elektrik Üretim [en] (EÜAŞ або Electricity Generation Company), ENKA Power, Aksa Enerji, Iskenderun Enerji, Cengiz Holding [en], Ciner Energy and Mining Group [en], Baymina Enerji, Zorlu Enerji [en], GAMA Enerji [en], Trakya Elektrik i Çalık Enerji. Внаслідок приватизації електростанцій і значних приватних інвестицій

(як турецьких, так і іноземних) частка державного сектора у виробництві електроенергії зменшилася з 84% в 1984 році до 53% в 2009 році. В ході лібералізації енергетики на турецький ринок вийшли такі світові гіганти, як німецькі E.ON, RWE і EnBW, французькі Électricité de France і GDF Suez, норвезький Statkraft [en], австрійські OMV і Verbund, чеська ČEZ Group, американський Cogentrix Energy, канадський Manitoba Hydro [en], японські Kansai Electric Power і Sumitomo Corporation. Значна частина підприємств енергетичної сфери були приватизовані, в тому числі з іноземною участю [17].

РОЗДІЛ 2

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТУРЕЧЧИНИ: МІЖНАРОДНИЙ РУХ ТОВАРІВ ТА КАПІТАЛУ

2.1. Аналіз динаміки експортно-імпортних операцій в Туреччині

Експорт Туреччини постійно зростає. Цей економічний ефект стався від різкого падіння курсу ліри в період кризи 2001 р., а також стагнації внутрішнього попиту, що змусила виробників часто експортувати товар за цінами, близькими до собівартості. Погіршення умов торгівлі з експорту оцінюється у 2002-2003 рр. на рівні 7%. 51,5% експорту прямувало у країни ЄС і 6,4% в країни СНД (в т.ч. в РФ - 3,3%), 45,5% імпорту припало на країни ЄС і 10,8% на країни СНД (в т. ч. 8,0% - на РФ). У 2018 р. Туреччина займає 31 місце в світі за обсягом експорту і 20 місце по імпорту, або 0,89% світового експорту і 1,22% світового імпорту, при цьому частка у валовому світовому продукті становила 1%. Також варто відзначити, що Туреччина є одним з найбільших експортерів продукції агропромислового сектора, текстилю та шкіряних виробів, автомобілів і обладнання, електроніки та деяких корисних копалин, в основному будівельних матеріалів, а також бору і цинку.

Географічний розподіл зовнішньої торгівлі товарами за останні десятиліття практично не змінився і орієнтований, в основному, на країни ЄС, на які припадає більше третини всього зовнішньоторговельного обороту, або 47% експорту і 36% імпорту. Варто відзначити, що зростає частка арабських країн - 23% експорту і 9% імпорту. Головними зовнішньоекономічними партнерами Туреччини є такі країни, як: Росія (2% експорту, 9,9% імпорту), Німеччина (9,6% експорту, 9,1% імпорту), Італія (5,7% експорту, 4,6% імпорту), США (5,5% експорту, 4,9% імпорту). Імпорт товарів для інвестицій хоча і виріс, але виявився приблизно на 60% нижче в порівнянні з аналогічним показником за 2015 р., коли він становив 12,5 млрд. \$. Обсяг прямих інвестицій виявився на рівні всього 600 млн. \$ в 2016р. і 260 млн. в 2017 р.

Динаміка зовнішньої торгівлі Туреччини в мільярдах доларів з 2015 року по 2018 рік зображено у таблиці 2.1

Таблиця 2.1

Обсяги зовнішньої торгівлі Туреччини*

Рік	Експорт Туреччини в млрд. дол.	Імпорт Туреччини в млрд. дол.
2015	143.8	207.2
2016	142.6	198.6
2017	157	233.8
2018	168	233

(Інформація на джерело - <https://www.kazedu.kz/referat/185691/4>)

У 2009 р. зовнішня торгівля Туреччини просіла під тиском світової фінансової кризи: як імпорт, так і експорт в доларовому вираженні знизився на третину. Тільки у 2011 р. експорт почав відновлюватися після кризи. Однак імпорт відновився раніше експорту, через що у 2011 р. зросло до більш ніж 100 млрд. дол. негативне сальдо зовнішньої торгівлі. З 2012 р. експорт Туреччини коливався близько 150 млрд. дол., відображаючи в цілому ситуацію в країні. Як кажуть деякі експерти, подібна ситуація була викликана відсталістю уряду, який було не в змозі втілити у життя необхідні реформи: Соціальне забезпечення в країні було дуже щедre, разом з тим, ринок праці виявляв кричущу негнучкість.

Географічна структура імпорту Туреччини зображена на діаграмі (Рис. 2.1)

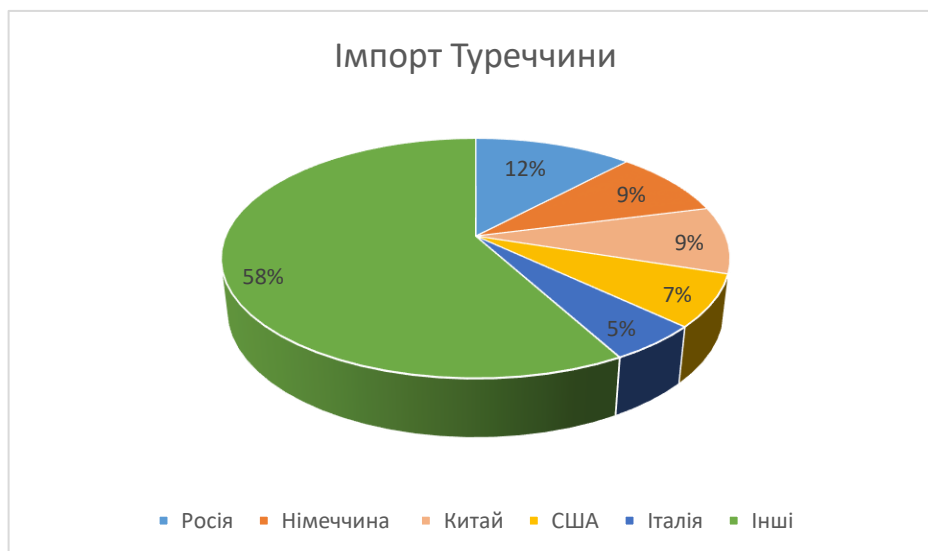

Рис. 2.1. Географічна структура імпорту Туреччини

(Інформація на джерело - <https://www.kazedu.kz/referat/185691/4>)

Імпорт послуг Туреччиною також знизився після 2014 р., але не так значно, як експорт, в цей же період: з 24,8 до 21,8 млрд дол. На відміну від зовнішньої торгівлі товарами, в секторі послуг зберігається значне і стабільне позитивне сальдо торгового балансу, яке у 2014 р. склало 23,5 млрд дол. Динаміка експорту та імпорту послуг Туреччини в 2007-2017 рр., основні послуги, які імпортує Туреччина, мало відрізняються від структури експорту цієї країни – транспортування і подорожі. Однак, в цьому переліку значну частку займають фінансові послуги, до яких можна віднести і послуги з надання страховок і пенсій. Дана ситуація відображає недовіру громадян до національної банківської системи, що не дивно, зважаючи на настання у 2017 р. фінансової кризи.

Географічна структура експорту Туреччини зображена на діаграмі (Рис. 2.2).

Рис. 2.2. Географічна структура експорту Туреччини

(Інформація на джерело - <https://www.kazedu.kz/referat/185691/4>)

Експорт Туреччини у 2004 склав 63,1 млрд. дол. Основними експортними статтями є текстильні та швейні вироби, продукція чорної металургії та харчосмакової промисловості, автотранспортні засоби. Головними торговими партнерами Туреччини з експорту в 2004 р. були Німеччина, США, Італія, Великобританія, Франція. Експорт послуг в Туреччині розвивався стрімкими темпами до 2014 р. однією з основних статей доходу країни є туризм, який займає частку в 10,4% (на період 2014 р.) від загального ВВП. У зв'язку з політичною кризою, терактами і в цілому несприятливою обстановкою, потік туристів після 2014 р. значно скоротився, що і відбилося на загальному експорті послуг. За два наступні роки обсяг експорту послуг знизився на 27,5%, з 52 млрд до 37 млрд. дол. США. Однак, у 2017 р. обсяг експорту послуг припинив падіння і почав зростання, що може

бути пов'язано з падінням курсу турецької ліри, через що турецькі послуги стали більш привабливі на світовому ринку.

Турецький сектор послуг зосереджений, в основному, на рекреаційному сегменті. Основними категоріями в експорті послуг виступають подорожі і транспорт. Якщо розглядати статистику Туреччини за 2012р більш детально, то саме росіяни були одними з основних споживачів турецьких послуг, пов'язаних з подорожами – 8,4% всього обсягу, перебуваючи в трійці лідерів, між Німеччиною (13,7%) і Британією (6,5%). Тому, накладена в 2016 р. Росією заборона на польоти до Туреччини не могла не спричинити значних наслідків для турецького експорту послуг.

2.2. Оцінка інвестиційного клімату Туреччини та ступені його привабливості для українських інвесторів

Інвестиційний клімат - економічні, фінансові і соціально-політичні умови в регіоні, які впливають на схильність інвестора інвестувати, а також брати кредити і займати. Таким чином, інвестиційний клімат - комплексне і багаторівневе поняття. Комплексність полягає в тому, що він формується, як показано вище, під впливом багатьох факторів, які створюють умови для інвестиційної діяльності. Багаторівневий характер інвестиційного клімату означає його оцінку на рівнях країни, регіонів, галузей економіки.

Турецька Республіка займає стратегічно важливу позицію на світовій мапі, розташувавшись на стику середнього та Близького Сходу, Балкан та Закавказзя. Хоча Туреччина і займає 36 місце за площею серед усіх країн світу з коефіцієнтом 783 577 квадратних кілометрів, але не дивлячись на це користується популярністю серед інвесторів особливо в будівельних і виробничих галузях і 2021 році включно. Я вважаю, що великі інвестиції, в Туреччину, пояснюється такими факторами як значне збільшення доходів населення, розвиток інфраструктури, а також збільшення попиту на житло. Метою моєї курсової роботи є: максимально розгорнуті аналіз інвестиційного клімату Туреччини з допомогу, якого можна оцінити перспективність

подальших інвестувань в Туреччину, а також зробити висновок про те чи слід відкривати в Туреччині своє підприємство з виробництва меду будить воно перспективним чи ні.

2.3 Участь Туреччини у міжнародній інвестиційній діяльності

За підсумками 2018 р. експорт товарів з України до Туреччини становив 2,35 млрд дол. США, або майже 5,0% загальних обсягів експортних поставок за рік. Товарний імпорт із Туреччини сягнув 1,71 млрд дол., або 3,0% від загальних обсягів, що забезпечило позитивне сальдо у вітчизняній торгівлі із цією країною у 640,9 млн дол. Зважаючи на хронічний дефіцит торгового балансу України, товарообіг із Туреччиною є надзвичайно ефективним для підтримки макроекономічної стабільності вітчизняної економіки.

Однак рівень цієї ефективності продовжує невпинно знижуватися у міру того, як скорочується різниця у вартісних обсягах експортних та імпортних потоків України з Туреччиною. Протягом 2012–2018 рр. вітчизняний товарний експорт до Туреччини скоротився на 36,3%, з 3,69 до 2,35 млрд дол. США, тоді як імпорт, спершу зазнавши падіння з 1,95 до 0,85 млрд дол. у результаті розгортання кризи в економіці України у 2015 р., стрімко відновив зростання у посткризовий період, сягнувши 1,71 млрд дол. у 2018 р. Як наслідок, позитивне сальдо торгового балансу України з Туреччиною зменшилося майже втричі – з 1,73 млрд дол. у 2012 р. до 0,64 млрд у 2018 р. Відповідно, коефіцієнт покриття імпорту експортом, зрісши на хвилі кризового падіння імпорту з 1,9 до 3,3 протягом 2012–2015 рр., знизився до 1,4 до 2018 р.

Слід зазначити, що продовження цього негативного тренду спостерігається й у 2019 р. Упродовж січня-травня поточного року вітчизняний товарний експорт до Турецької Республіки скоротився на 7,0% до аналогічного періоду попереднього року, тоді як імпорт зріс на 24,3%. Позитивне сальдо становило всього 330 млн дол., тоді як у січні 2018 р. – 567,2 млн. Причиною окреслених тенденцій є значна концентрація чорних металів у

структурі вітчизняних експортних поставок до Туреччини. Частка чорних металів у товарному експорті України до Туреччини протягом 2012–2018 рр. перебувала в діапазоні 47–54%, а вартісний обсяг їх експорту за цей час скоротився з 2,0 до 1,1 млрд дол. США. Це пов'язано, з одного боку, з частковою руйнацією виробничого потенціалу України внаслідок ведення бойових дій і тимчасової окупації промислових об'єктів на сході країни, а з іншого – з глобальним надлишком виробничих потужностей у металургійному секторі, який проявився у період після розгортання світової фінансово-економічної кризи. За даними Всесвітньої асоціації виробників сталі, внаслідок подвоєння потужностей із виробництва металопродукції в Китаї у період буму 2005–2011 рр. вже у 2017 р. світові виробничі потужності ГМК використовувалися лише на 75%. У відповідь на цей виклик більшість країн намагається обмежити імпорт (Туреччина не виняток) та розширити ринки збуту металопродукції, щоб відновити хоча б докризовий рівень завантаженості своїх виробничих потужностей металургійного сектору, який у середньому у світі сягав 86% у середині 2000-х років.

Іншими значними товарними групами в українському експорті до Туреччини є насіння і плоди олійних рослин (13,7%), зернові культури (7,8%), залишки та відходи харчової промисловості (5,5%). Таким чином, експорт є надміру концентрованим і носить яскраво виражений сировинний характер. Натомість імпорт товарів в Україну з Туреччини набагато більше диверсифікований, його основу становлять здебільшого високотехнологічна продукція з високим рівнем доданої вартості: машини й обладнання (9,5%), їстівні плоди (9,1%), транспортні засоби (8,7%), електричне устаткування (6,2%). Власне, ці характеристики і лежать в основі стабільного попиту українських споживачів на турецький імпорт.

РОЗДІЛ 3.

РОЗРОБКА МІЖНАРОДНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ ЩОДО ВИРОБНИЦТВА МЕДУ У ТУРЕЧЧИНІ

3.1 Аналіз актуальності виробництва меду у Туреччині

В останні роки в Туреччині було проведено ряд досліджень, що стосуються стану і перспектив розвитку бджільництва на національному рівні та в окремих провінціях. У 2009 р. фахівці двох турецьких університетів Х. Вурал і С. Караман опублікували результати вивчення соціально-економічних характеристик бджільництва у провінції Бурса. У цьому дослідженні інтерес представляють наступні оцінки:

- Туреччина володіє великими ресурсами для розвитку свого бджільництва і для збільшення виробництва меду. У 2005 р. з виробництва меду - 82,3 тис. тонн Туреччина зайняла четверте місце в світі після Китаю, Аргентини та США. У той період у світі налічувалося 56 млн. сімей бджіл; вироблялося 1,2 млн. тонн меду; 90% меду вироблялося у 20 країнах; 25% меду відправлялося на світовий ринок; середньосвітова продуктивність бджолиної сім'ї становила 20 кг товарного меду в рік.

- з 200 тис. господарств Туреччини, які пов'язані з бджільництвом, лише для 20 тис. бджільництво є основним джерелом доходів;

- за середньою продуктивністю бджолиної сім'ї Туреччина значно поступається багатьом країнам. Якщо в Канаді цей показник становить 64 кг, в Австралії – 55 кг, Аргентині та Угорщині - по 40кг, Китаї - 33кг і Мексиці - 27 кг, то в Туреччині -16 кг. Однак в Туреччині, на відміну від більшості перерахованих і інших країн, кількість бджолиних сімей зростає протягом останніх 70 років. У 2005 р. кількість сімей бджіл складала 4,6 млн. З цієї кількості 96,6% містилися в вуликах Лангстрота і вуликах інших сучасних конструкцій, а 3,4% - у вуликах старих конструкцій.

- У провінції Бурса в результаті опитування 80 бджолярів трьох основних категорій були отримані наступні дані (округлено) (табл.3.1)

Таблиця 3.1

Результати опитування бджолярів Туреччини*

	Власники до 50 сімей бджіл	Власники 51-100 сімей бджіл	Власники понад 101 сімей бджіл	Середній показник
Середній вік бджоляра (років)	42,0	44,5	45,0	43,9
Освіта бджоляра (років в навчальному закладі)	5,7	6,2	7,6	6,54
Середній розмір пасіки (к-ть сімей бджіл)	67,4	157,3	280,5	168,4
Виробництво меду в господарстві (тонн)	1,6	4,5	7,5	4,5
Середня продуктивність сім'ї бджіл (кг меду в рік)	23,4	28,6	26,7	26,3
Кількість членів сім'ї бджоляра	4,2	4,8	5,6	4,9

* Складено за: <https://www.apiworld.ru/1364967693.html>

- У провінції Бурса 35% бджолярів збувають свій мед дилерам (оптовим торговцям); 27,5% - на ринках; 27,5% - бджолярським об'єднанням і 10% - компаніям харчової промисловості. Середня ціна кілограма меду, що продається на ринку, становить 7,1 євро, а продається оптовим компаніям -3,6 євро, 44,8% бджолярів у цій провінції кочує по країні; 42,8% - кочує в межах міста або регіону і 12% - містить бджіл на стаціонарних пасіках.

Основні висновки дослідників:

- Туреччина, яка є великим виробником меду, слабо представлена на світовому ринку цього продукту;
- Заняття бджільництвом в Туреччині ще не розглядається як різновид комерційної діяльності; мед, що постачається на внутрішній ринок Туреччини, не виділяється високою якістю;
- Для розвитку національного бджільництва Туреччини необхідно підвищувати продуктивність праці в цій галузі, а не нарощувати кількість сімей бджіл.

3.2 Основні етапи розробки проекту: розрахунки фінансових показників та підходи до оподаткування та аналіз загальних витрат та доходів торгової точки, розрахунок терміну окупності власного капіталу

Виробництво меду в найбільшому місті Туреччини в Бурсі.

В останні роки в Туреччині було проведено ряд досліджень, що стосуються стану і перспектив розвитку бджільництва на національному рівні та в окремих провінціях. У 2009 році фахівці двох турецьких університетів Х.Вурал і С.Караман опублікували результати вивчення соціально-економічних характеристик бджільництва в провінції Бурса. У цьому дослідженні інтерес представляють наступні оцінки:

-Туреччина володіє великими ресурсами для розвитку свого бджільництва і для збільшення виробництва меду. У 2005 році з виробництва меду - 82,3 тис. Тонн Туреччина зайняла четверте місце в світі після Китаю, Аргентини та США. У той період в світі налічувалося 56 млн. Сімей бджіл; вироблялося 1,2 млн. тонн меду; 90% меду вироблялося в 20 країнах; 25% меду відправлялося на світовий ринок; середньосвітова продуктивність бджолоїної сім'ї становила 20 кг товарного меду в рік.- З наявних в Туреччині 200 тис. Господарств, пов'язаних з бджільництвом, тільки для 20 тис. Бджільництво є основним джерелом доходів.

- По середньої продуктивності бджолоїної сім'ї Туреччина значно поступається багатьом країнам. Якщо в Канаді цей показник становить 64кг, в Австралії - 55кг, Аргентині та Угорщині - по 40кг, Китаю - 33кг і Мексиці - 27кг, то в Туреччині - 16кг. Однак в Туреччині, на відміну від більшості перерахованих і інших країн, кількість бджолиних сімей зростає протягом останніх 70 років. У 2005 році кількість сімей бджіл залишало 4,6 млн. З цієї кількості 96,6% містилися в вуликах Лангстрота і вуликах інших сучасних конструкцій, а 3,4% - у вуликах старих конструкцій.

- У провінції Бурса в результаті опитування 80 бджолярів трьох основних категорій були отримані наступні дані (округлено):

	Власники до 50 сімей бджіл	Власники 51-100 сімей бджіл	Власники понад 101 сімей бджіл	Середній показник
Середній вік бджоляра (років)	42,0	44,5	45,0	43,9
Кількість членів сім'ї бджоляра	4,2	4,8	5,6	4,9
Освіта бджоляра (років в навчальному закладі)	5,7	6,2	7,6	6,54
Середній розмір пасіки (к-ть сімей бджіл)	67,4	157,3	280,5	168,4
Виробництво меду в господарстві (тонн)	1,6	4,5	7,5	4,5

Середня продуктивність сім'ї бджіл (кг меду в рік)	23,4	28,6	26,7	26,3
---	------	------	------	------

* Складено за: <https://www.apeworld.ru/1364967693.html>

У провінції Бурса 35% бджолярів збувають свій мед дилерам (оптовим торговцям); 27,5% - на ринках; 27,5% - пчеловодном об'єднанням і 10% - компаніям харчової промисловості. Середня ціна кілограма меду, що продається на ринку, становить 7,1 євро, а продається оптовим компаніям -3,6 євро. 44,8% бджолярів в цій провінції кочує по країні; 42,8% - кочує в межах міста або регіону і 12% - містить бджіл на стаціонарних пасіках. У Туреччині в 2019 році вироблено 109 330 тон меду. Ці дані привели агентству «Анадолу» в Міністерстві сільського та лісового господарства Туреччини з нагоди Всесвітнього дня бджолярів. За даними відомства, станом на кінець 2019 року кількість підприємств, що займаються бджільництвом в Туреччині, досягла 80 675. Найбільше число підприємств зареєстровано в турецькій провінції Мугла - 4 745. Далі слід провінція Бурса - 2 636. До кінця 2019 року в цілому по країні зареєстровано 8 128 360 вулик. Перше місце за кількістю вуликів займає провінція Мугла - 918 116, друге провінція Бурса - 573 358. Провідним виробником меду в 2019 році стала турецька провінція Бурса, на яку припало 17 057 тонн меду. Далі слід Мугла - 14 688 тонн і Адана - 11077 тонн. В рамках державної підтримки бджільництва в 2019 році в Туреччині було надано фінансову допомогу 52 738 бджолиним пасікам. При цьому для розведення бджолиних маток підтримка була надана 1996 виробникам. Крім того, 10 нових підприємств отримали дозвіл на «вирощування бджолиних маток», ще на 114 підприємствах подібного роду була проведена перевірка. У Туреччині при піддержке Міністерства сільського і лісового господарства в науково-дослідних інститутах тривають роботи по поліпшенню і розширенню вітчизняного бджільництва.

Таблиця 1

Розрахунки

Сфери інвестування.

Назва	Ціна в гривнях
Бджоли	6000
Вулики (5 штук)	5500
Підставка для вуликів	300
Комплект рамок (100 штук)	570
Вощини (2 кг)	380
Тари для меду (5 штук)	325
Додаткове обладнання	948
Всього	14023

Таблиця 2

Витрати

Два працівника	12000
Охорона	6000
Всього	18000

Що стосується прибутку, то заробіток початківця бджоляра за сезон складе в середньому 17-25 тис. грн. Однак чистий прибуток буде меншим, оскільки були вкладення в інвентар і обладнання, паливо для автомобіля і оплату оренди земель під виїзну пасіку. Проте, виручені кошти дозволять в наступному році в кілька разів збільшити кількість вуликів, а це в свою чергу буде сприяти і збільшенню прибутку. До того ж, раз куплені вулики прослужать при правильному догляді за ними до 20 років, а тривалість життя бджолосім'ї може досягати 9 років, тому ці витрати з лишком окупаються в наступні сезони.

Висновок

Грунтуючись на всю ту інформацію, яка докладно викладена в моїй кваліфікаційній роботі бакалавра на тему: "Розробка та шляхи реалізації міжнародного інвестиційного проекту" Виробництво меду в Туреччині "я в свою чергу можу зробити такі висновки, як:

По-перше, Туреччина насправді являється перспективною країною, що розвивається в якій прісудствієм список успішно розвинених галузей, а саме: які в свою чергу і допомагають Туреччині здобувати швидкий розвиток такі галузі як: сільське господарство, а також кілька видів промисловості: добувна промисловість, автомобільна промисловість, хімічна промисловість, а також легка промисловість, я думаю що саме ці галузі завдяки своєму успішному, а головне досить таки швидко розвитку підняли економіку Туреччини на перспективний для іноземних інвесторів рівень.

По-друге, після того як економіка Туреччини піднялася в очах іноземних інвесторів на перспективний рівень для подальшого розвитку країни, але вже після фінансування іноземних інвесторів вона змогла не тільки піднятися до такого рівня, а ще й закріпитися на ньому. І причиною тому стало перспективно високі зарплати, якими так і манила до себе на роботу не тільки своїх жителів Туреччина, але ще і будь-яку робочу силу з інших іноземних країн. Велика кількість гастарбайтерів (іноземних робітників), які приїжджали до Туреччини, щоб отримати роботу навіть при не великому відсотку безробіття серед турецького населення. Це відбувалося за однією, але дуже важливої причини Туреччина манила своїми зарплатами, а також перспективним кар'єрним ростом, який міг отримати будь-який робітник не дивлячись на те, що був він своїм або приїхав з-за кордону.

І нарешті по-третє, я думаю що це найголовніше для мого інвестиційного проекту темою, якого є "Розробка та шляхи реалізації міжнародного інвестиційного проекту "Виробництво меду в Туреччині". Я

звичайно не знаю як там в інших країнах, але в Туреччині, а саме в турецькому передмісті Бурса дуже поширене виробляти мед. Саме таке ремесло там не тільки користується величезною популярністю, а й набирає значні перспективні обороти по розвитку даного виробництва. звичайно, щоб прибуток від даного ремесла була пристойна, то і попрацювати, а головне вкласти в дане виробництво доведеться, але якщо чесно я не пам'ятаю, щоб хоч одне будь-яку справу або виробництво яке ти відкриваєш сам набирало обертів по перспективному розвитку саме без необхідних для цього зусиль не тільки з боку працівників даного закладу, а й з боку господаря даного виробництва , установи або компанії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. <http://encyclopaedia.big.ru/enc/country/TURTSIYA.html>
2. https://studme.org/261443/finansy/ponyatie_printsipy_deyatelnosti_transnatsionalnyh_korporatsiy
3. <https://online-turkiye.com/blog/torgovo-ekonomicheskie-otnosheniya-turcii-na-mirovom-rinke>
4. http://www.rusnauka.com/12.APSN_2007/Economics/20730.doc.htm
5. <http://www.dslib.net/economika-mira/osnovnye-problemy-sovremennoj-jeconomicheskoy-politiki-turcii.html>
6. <https://www.kazedu.kz/referat/185691/4>
7. <https://www.rbc.ru/economics/16/04/2020/5e98b6eb9a79470f1f9b6d7b>
8. <https://www.rbc.ru/politics/28/04/2020/5ea814a89a7947222645d62f>
9. <https://tolerance-homes.ru/novosti/turtsiya-2020-koronavirus-v-turtsii-poslednie-novosti-kak-povliyaet-na-turizm-i-ekonomiku/>
10. <https://www.vesti.ru/doc.html?id=3256047>
11. <https://www.rbc.ru/tags/?tag=мировая%20экономика>
12. <https://www.rbc.ru/economics/03/04/2020/5e8787ba9a794735cc3eb76e>
13. <https://zaganportal.ru/turciya/zhizn-turciya/ekonomika-v-turcii.html>
14. <https://mirznanii.com/a/157773/turtsiya-v-mirovoy-ekonomike/>
15. https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%AD%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D0%BA%D0%B0_%D0%A2%D1%83%D1%80%D1%86%D0%B8%D0%B8
16. <https://interaffairs.ru/news/show/21950> - економічний журнал "Міжнародна життя"

17. <https://ru.wikipedia.org/wiki/>